

Dorothy Shaw – ny ordförande för gynekologernas världsorganisation

»Läkare kan hjälpa politiker i hela världen att rädda liv«

Första kvinnan på ordförandeposten för världens gynekologer heter Dorothy Shaw och är från Kanada.

Nyligen var hon i Stockholm, där hon berättade om sitt högt satta mål: Rädda världens mammor – och deras spädbarn!

Dr Dorothy Shaw är lågmäld, men mycket tydlig:
– Kvinnor lider av samma brister när det gäller mänskliga rättigheter som män. Men kvinnor är dessutom utsatta för könsbaserat våld kopplat till deras reproduktiva funktion och det sätt som samhället begränsar kvinnans potential på. Anledningarna till att kvinnor dör i samband med graviditet och barnafödande är både välkända och lätta att åtgärda, rent medicinskt. Men vi måste sluta nedvärdera kvinnor!

Det låter kanske självklart. Men hur ska det gå till? Och är det verkligen något som läkare ska ägna sig åt?

– Som sagt, rent medicinskt är det enkelt, säger Dorothy Shaw. Vi vet ju att många riskfaktorer i samband med graviditet kan bemästras, högt blodtryck, till exempel. Visst, det kräver utbildad personal, något som sällan finns för handen i de fattigaste länderna. Men vi vet också att lönerna i den offentliga hälsosektorn är under all kritik ...

Vilket är det största hälso-problemet för kvinnor? Var ska man börja?

– Mödradödligheten är det största problemet i dag, understryker Dorothy Shaw. Alla borde verkligen få upp ögonen för vad det handlar om. Det är inte acceptabelt att mer än en halv miljon kvinnor – och cirka fyra miljoner nyfödda – dör varje år i världen på grund av misslyckade aborter, banala förlossningsinfek-

»Det är inte acceptabelt att mer än en halv miljon kvinnor – och cirka fyra miljoner nyfödda – dör varje år i världen på grund av misslyckade aborter, banala förlossningsinfektioner och liknande. Det är en mänsklig tragedi som vi måste kavla upp ärmarna för och förhindra«, säger Dorothy Shaw.

Foto: Urban Orzolek

tioner och liknande. Det är en mänsklig tragedi som vi måste kavla upp ärmarna för att förhindra.

Diskrimineringen mot kvinnor börjar redan i livmodern, understryker Dorothy Shaw. Modernt ultraljud används ju sedan länge för att abortera flickfoster på många håll. På andra riskerar flickor att dödas som spädbarn. Sämre mat och sämre tillgång till utbildning för flickor är legio lite varstans. Liksom köns-

stympling, barnnäktenskap, trafficking, sexuella övergrepp. Preventivmedel finns sällan att tillgå, kvinnors löner är lägre än mäns – om de överhuvudtaget har några egna pengar att till exempel gå till doktorn för.

Vad ska läkarna göra åt det? Är det inte ett politiskt problem?

– Jovisst. Men politikerna behöver information. Vår roll är att förmedla den informationen, grundad på vetenskap

Namn: Dorothy Shaw
Ålder: 57 år
Familj: Man och tre vuxna döttrar
Bor: I Vancouver i Kanada
Yrke: Gynekolog (sedan 1978), numera ägnar hon sig helt och hållet åt prenatala diagnoser. Dekan på medicinska fakulteten vid University of British Columbia i Vancouver.
Aktuell: Blir i september ordförande – som första kvinna – för FIGO, världsorganisationen för gynekologer, med 72 264 medlemmar från 110 länder.
Motto: Utan männen – ingen jämställdhet!

och beprövad erfarenhet. På så sätt kan vi läkare hjälpa politiker i hela världen att satsa på en hälsovård som räddar liv. I dag är vi sällan inblandade i beslutsfattandet, det har inte varit tradition att fråga doktorn, men det håller på att ändras. Och det är hög tid att den förändringen äger rum, för det är ju bara läkarna, barnmorskorna och sköterskorna som vet hur det går till i vården. Forskning visar: Det finns ett klart samband mellan hälsa och mänskliga rättigheter.

– Självklart kräver en sådan här förändring också kraftfullt ekonomiskt stöd. På många håll saknas till exempel nödvändiga läkemedel när apoteket är stängt. Men kvinnor slutar ju inte föda barn bara för att apotekaren är ledig!

Hur kommer det sig att FIGO, gynekologernas världsorganisation, inte förrän nu, med Dorothy Shaw just, får en kvinna på ordförandeposten?

– Ja, det är en väldigt bra fråga, säger hon själv och försöker sig på ett svar:

– Förmodligen reflekterar det vårt nomineringssystem, som ju bygger på ett roteran-

de ledarskap från olika regioner i världen. Och på många håll har ju kvinnor inte erfarenhet av ledande befattningar. Tyvärr. De som rekryterar chefer är alltså oftast män som omedvetet väljer personer som finns i deras – oftast manliga – nätverk.

Resonemanget känns igen. Men frågan måste ändå ställas:

Vad har det för betydelse om det sitter en kvinna i toppen? Vad kan och vill Dorothy Shaw bidra med?

– Mitt uppdrag är att vara förebild, säger hon. Och att ge en signal om förändring. I en organisation som främst bryr sig om kvinnor är det av stor betydelse att kvinnor också är representerade – i stort antal – i ledningen, slår hon fast. Vi måste ju föregå med gott exempel, det är en fråga om trovärdighet. Det måste synas att vi verkligen menar allvar när vi talar om behovet av respekt

för kvinnan och jämställdhet mellan könen.

Det innebär givetvis inte, understryker hon, att hon tror att kvinnor, per definition, skulle vara bättre lämpade att vårda andra kvinnor. Frågar man patienterna själva – och det gjorde man nyligen i hennes hemland Kanada – om de föredrar en manlig eller en kvinnlig gynekolog, svarar de allra flesta att det är en bra gynekolog de vill ha. Könet kom i andra hand. Även om det fanns en mindre grupp kvinnor som helst undvek manliga gynekologer.

Och den person som betytt mest som förebild för Dorothy Shaw själv är en faktiskt en man, egyptiern Mahmoud Fatallah. Det var han, påpekar hon, som allra först satte jämställdhetsfrågan på FIGOs dagordning. Han fick, säger hon, oss läkare över hela världen att inse att god sjukvård

inte hjälper – så länge den inte är tillgänglig för dem som behöver den.

Hon har själv varit gynekolog i snart trettio år.

– På den tiden var vi inte så många som såg det här sambandet mellan kvinnors liv och hälsa, säger hon. I dag försöker jag få så många som möjligt att förstå att god hälsovård är en mänsklig rättighet. Och de mänskliga rättigheterna skriver ju många länder under på.

Hon erkänner: Många av de frågor som FIGO nu engagerar sig i är brännande:

– Men rätten för varje kvinna och man att bestämma om och när och hur många barn hon eller han vill ha går tillbaka till en berömd konferens i Teheran – av alla platser – om mänskliga rättigheter, som hölls redan 1968. Det är ju snart fyrtio år sedan. Att ha möjlighet att kontrollera sin

sexualitet är, för både män och kvinnor, en oavvislig del av de mänskliga rättigheter som nästan alla hyllar, men få lever upp till.

Vad kan jag själv göra – som individ?

– Vi i västvärlden har verkligen en viktig roll att spela, genom att ställa våra regeringar till svars. Många länder som förbundit sig att ge bistånd betalar aldrig sitt bidrag. Och du kommer att bli förvånad hur effektivt det är att skriva brev ...

Om hon vågar ge ett råd till svenska läkare är det detta. Plus förmaningen: Dra aldrig förhastade slutsatser!

– Det är så lätt att tro att patienten förstår vad jag menar; att utgå från sig själv. Men vi människor är visserligen lika mycket värda. Men väldigt olika.

Catarina Baldo Zagadou
frilansjournalist

annons